PM

Till: Renova AB

Att: Anders Åström

Från: Advokaterna Hanna Lundqvist och Erika Sköld

Datum: Den 14 september 2026

Ang: Fråga om vinstutdelning

1 UPPDRAG

Renova Miljö AB ("Renova Miljö") är ett helägt dotterbolag till Renova AB ("Renova"). Renova Miljös verksamhet har under de senaste åren genererat vinst. Fråga har därför uppkommit om huruvida det, utifrån kommunallagen (2017:725), EU:s statsstödsregler, lagen (2026:578) om offentlig säljverksamhet (LOS) och avfallslagstiftningen, är tillåtet att Renova Miljö gör en vinstutdelning till Renova.

I uppdraget ingår inte att utreda andra eventuella frågor i samband med vinstutdelning, såsom bolagsrättsliga frågor eller skattefrågor.

2 SAMMANFATTNING

- En vinstutdelning från Renova Miljö till Renova är tillåten enligt kommunalrättsliga bestämmelser. Se avsnitt 3.1.
- En vinstutdelning från Renova Miljö till Renova utgör inte statsstöd enligt EU-rättsliga regler, eftersom utdelningen inte innebär att Renova erhåller en ekonomisk fördel i statsstödsrättslig mening. Se avsnitt 3.2.
- En vinstutdelning från Renova Miljö till Renova utgör inte säljverksamhet och omfattas därmed inte av LOS. Det saknas därmed hinder enligt LOS att genomföra vinstutdelningen. Se avsnitt 3.3.
- Det saknas hinder enligt miljöbalkens bestämmelser om avfallsavgift att genomföra den aktuella vinstutdelningen, eftersom det är tillåtet att ta ut en lägre avgift än vad som motsvarar den faktiska kostnaden. Se avsnitt 3.4.

3 UTREDNING

3.1 Kommunalrättsliga aspekter

Det finns inte något förbud mot att ett kommunalt bolag delar ut vinst till sin eller sina ägare. Det finns visserligen vissa begränsningar kring i vilken mån ett kommunalt bolags verksamhet får generera överskott, och hur ett sådant överskott får användas, fram för allt mot bakgrund av självkostnadsprincipen i 2 kap. 6 § kommunallagen (2017:725).[1]

Även i verksamheter där självkostnadsprincipen är tillämplig kan dock ett visst överuttag av avgifter godtas, under förutsättning att avgifterna inte väsentligen överstiger självkostnaderna för verksamheten under en längre tid.[2] I de fall verksamheten genererar ett tillfälligt överskott finns det därför som utgångspunkt inte något hinder mot att vinsten delas ut till bolagets ägare.

[1] Jfr Konstitutionsutskottets betänkande 2002/03:KU21 och HFD 2015:70.
[2] Se prop. 1993/94:188 s. 86.

Det finns också vissa verksamheter som är undantagna självkostnadsprincipen och således ska bedrivas på affärsmässiga grunder, exempelvis el- och fjärrvärmeproduktion. En sådan verksamhet kan, såklart, leda till att verksamheten går med överskott. Inte heller i de fallen finns det något hinder mot att vinsten delas ut till bolagets ägare.

Lindahl har inte någon kännedom om hur stor del av Renova Miljös verksamhet som eventuellt ska bedrivas enligt självkostnadsprincipen respektive på affärsmässig grund. Mot bakgrund av ovanstående är vår bedömning emellertid att en vinstutdelning från Renova Miljö till Renova är tillåten enligt kommunalrättsliga bestämmelser, oavsett vilken typ av verksamhet vinsten härrör från.

3.2 EU-statsstödsregler

Statsstöd är ett stöd som stat, kommun eller region ger till en verksamhet som bedrivs på en marknad. För att en åtgärd ska utgöra statsstöd ska den enligt artikel 107.1 i FEUF:

(i) komma från offentliga medel,

(ii) ge en ekonomisk fördel,

(iii) vara selektivt genom att vissa företag eller viss produktion får den ekonomiska fördelen, och

(iv) påverka handeln och konkurrensen inom EU.

En ekonomisk fördel behöver inte bestå av ett direkt ekonomiskt bidrag från en offentlig aktör, utan kan även utgöras av ett indirekt bidrag, till exempel genom överlåtelse till ett icke marknadsmässigt pris eller en otillbörlig fördel på en marknad.

Stöd som uppfyller kriterierna i punkterna (i)–(iii) presumeras i praktiken påverka handel och konkurrens enligt punkten (iv).

En ekonomisk fördel föreligger om någon aktör, exempelvis ett bolag, erhåller en fördel som aktören inte skulle ha fått i sin normala verksamhet, under normala marknadsvillkor och utan myndigheternas offentliga ingripande.[3] För att avgöra om ett gynnande överhuvudtaget föreligger beaktas enbart effekten av den aktuella åtgärden. Orsaken eller syftet med åtgärden är således inte relevant vid bedömningen. Det avgörande är följaktligen huruvida ett företags ekonomiska situation har förbättrats till följd av ett statligt ingripande på villkor som avviker från sedvanliga marknadsvillkor. Det innebär att en marknadsmässig åtgärd inte utgör ett statsstöd. Vid bedömningen av om en transaktion är marknadsmässig ska bedömningen utgå från hur den offentliga aktören skulle ha agerat om den vore en privat aktör i en jämförbar situation. Marknadsmässighet kan också uppnås genom en effektiv konkurrensutsättning.

Ett stöd är selektivt om ett visst företag eller en viss produktion får den ekonomiska fördelen.

Vissa typer av överföringar mellan ett kommunalt moderbolag och dess dotterbolag kan utgöra statsstöd, om de inte sker på marknadsmässiga villkor. Det kan exempelvis vara fråga om aktieägartillskott, olika former av koncernbidrag eller andra överföringar från ett moderbolag till dess dotterbolag.[4]

Vid en vinstutdelning från ett kommunalt dotterbolag till dess moderbolag är situationen emellertid annorlunda, eftersom det vid en normal vinstutdelning är fråga om att ägaren tar emot avkastning på sitt ägande. En vinstutdelning kan därför inte jämställas med ett kapitaltillskott eller annan åtgärd genom vilken mottagaren tillförs en ekonomisk fördel. En vinstutdelning från ett dotterbolag till dess moderbolag innebär således inte i sig att moderbolaget ges en ekonomisk fördel i statsstödsrättslig mening.

[3] Se exempelvis EU-domstolens dom i mål C-39/94 SFEI m.fl., p. 60.
[4] Jfr bland annat Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt punkt 49.

Mot bakgrund av ovanstående är vår bedömning att en vinstutdelning från Renova Miljö till Renova är tillåten enligt statsstödsreglerna.

3.3 Lagen om offentlig säljverksamhet

LOS innehåller bestämmelser om säljverksamhet som bedrivs av offentliga aktörer, exempelvis kommunala bolag. Lagen gäller således, i och för sig, för Renova och Renova Miljös verksamheter. Enligt 3 § LOS får en offentlig aktör inte bedriva en säljverksamhet eller tillämpa ett förfarande i säljverksamheten som på ett otillbörligt sätt påverkar möjligheterna för privata företag att bedriva verksamhet på marknaden. Sådan verksamhet eller sådana förfaranden kan förbjudas.

För att lagen ska vara tillämplig krävs att det rör sig om säljverksamhet. Med säljverksamhet avses enligt 2 § 3 st LOS en ekonomisk verksamhet som består i att tillhandahålla varor, tjänster eller andra nyttigheter på marknaden. Även om den vinst som har genererats i Renova Miljö härrör från säljverksamhet kan vinstutdelningen i sig inte utgöra en säljverksamhet. LOS är således inte tillämplig på – och utgör inte något hinder mot – vinstutdelningen.

3.4 Miljöbalken

Vinstutdelningen från Renova Miljö till Renova kan, enligt uppgift från Renova, komma att innebära att Renova kan ta ut en lägre kostnad från respektive kommun samt därmed även minska den avgift som respektive kommun tar ut för avfallshanteringen. Det innebär att de personer som kommunen tar ut en avgift från i praktiken kan komma att betala en lägre avgift än den faktiska kostnaden för avfallshanteringen.

Den avgift som kommunerna tar ut för avfallshantering ska enligt 27 kap. 5 § miljöbalken bestämmas till *högst* det belopp som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för den infrastruktur som behövs för avfallshanteringen och nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader. Det är således tillåtet att ta ut en lägre avgift än vad som motsvarar den faktiska kostnaden.

Mot bakgrund av ovanstående är vår bedömning att en vinstutdelning från Renova Miljö till Renova är tillåten enligt miljöbalkens bestämmelser om avfallsavgift.
